

ROMANA DOTIS DE RADIIIS, PRO RADIIIS.

Discursus pro veritate.

An filia, vel foror semel dotata jus habeat contra patrem, vel fratres amissa dote ob inopiam viri, cui libere, & sine cautionibus soluta est, ad novam dotem petendam; & an hoc jus sit transmissibile ad hæredes; & qualis actio ad id competat, præsertim contra tertios possessores bonorum patris, vel fratres,

SUMMARIUM.

- 1 Casus controversæ.
2 Ubi dos constituta est cum vinculo investimenti, vel alia cautela, si libere solvatur, dotans non liberatur.
3 Tutor libere solvens creditoribus hereditariis tenetur de suo.
4 An dotans teneatur ad reiteratam dotem ex eo quod non fuerit solvissimus de investimento, vel cautelis.
5 Filius primi matrimonii non possunt se opponere libera solutioni dote secundo viro.
6 Consumpta prima dote, an mulier novam dotem petat.
7 Declaratur quando id petere possit.
8 Dispositio auct. res que, locum habet etiam in alimentis masculorum.
9 Jus petendi dotem an transmittatur ad heredes mulieris.
10 Quia ubi agitur de dote debita ex statuto.
11 Soror pro dote an excludat creditores fratris, vel actionem habeat adversus tertios possessores.
12 Declaratur quando id competat.

DISC. IV.

EX N. Ponzardo, superstites fuerunt Lælius masculus, & Margarita femina, quam frater in matrimonium collocavit cum Antonio Radio cum dote scutorum 3700, in pecunia numerata libere absque cautione, vel investimenti cautela soluta, unde dissoluto matrimonio per mortem Antonii, Margarita cognoscens ob viri insufficientiam indotatam, iudicium instituit contra fratrem pro nova dote assequenda, dictoque iudicio pendente, obiit in statu viduitatis superstitibus ex dicto matrimonio tribus filiis indentibus iudicium prædictum prosequi adversus tertios possessores bonorum paternorum, in quos Lælius prædictus omnia distraxerat, ita ut contra eum inanis esset actio, sed a nequam opus adsumerent, deus in hoc exquisierunt iudicium, unde respondendo, quam in hoc exquisierunt iudicium, inam felicit super competenti actionis in genere adversus fratrem, & alteram, posito quod ita competet, an esset exercibilis, & operativa adversus dictos tertios bonorum possessores.

Quoad primam, quando in dotis constitutione conventum esset de illius investimento, vel alia cautela, deindeque dotans investimentum, vel aliam cautelam negligendo, dotem libere solvisset marito absque legitimo mulieris consensu, tunc probabilissimè, imò tute pro muliere, vel ejus heredibus respondendum esset, quia cum per constitutionem dotis cum illa cautela quaesitum esset, jus ipsi mulieri, non potuit illud tolli, neque mulieri præjudicari ex subsequente innovatione inter virum, & dotantem, unde solutio haberetur pro non facta; ut punctualiter firmatur ex subsequente decis. 77. & 93, quæ decisiones in Curia scriptis canonizate sunt, ac passim receptæ, ita ut in hac materia circumferantur tanquam magistrales, ac tanquam rationabiles beneque fundate ubique recipiende videntur, atque hinc resultaret etiam actionis competentia contra tertios possessores in viam hypothecæ conventionalis, vel legalis pro ipsa constitutione competens, ab eo tempore initium deluementis, perinde ac si solutio sequuta non esset, quia pacta sunt nullam, & nihil.

Prout iterum dicendum veniret, quamvis absque dictis cautelis dos constituta esset, ubi in facto subsisteret prepositum aliàs factum, quod de tempore constitutionis dotis mulier esset minor, atque Lælius frater esset ejus curator, non quidem actione de dote pro illa de novo

per fratrem constituenda, sed actione tutelæ tanquam ad damna, & interesse ob culpofam administrationem negligendo illas cautelas, quæ de communi usu per quemlibet diligentem patrem familias adhiberi solent, ut in similibus terminis tutoris, vel curatoris solventis libere creditoribus hereditariis, ac non procurando ab eis consuetas idoneas cautiones de restituendo prioribus, ex doct. Bart. in l. fin. §. & si per se factam, num. 1. ubi etiam Cast. de iure deliberan. fuit firmatum, decis. 211. num. 1. par. 10. recent. Atque tunc intraret etiam hypothecæ legalis competens pupillo, vel minori in bonis tutoris, & curatoris, exercibilis contra tertium possessorem.

Verum quia hæc omnia in facto cessabant, atque agebatur de dote ita libere in pecunia constituta & soluta, neque frater de dolo, seu lata culpa convinci poterat, dum vitæ communi opinione tunc idoneus reputabatur; hinc proinde mea sententia erat, ut nulla exinde competeret actio; non quidem ad dotem jam constitutam, dum ex solutione ejus quod debetur, quoties omisit formam solvendi defectus non concurrat, omnis obligatio solvitur, ut absolutum supponitur in dictis decis. 77. & 93. Merlin. Minuque actione de dolo, vel culpa, ob cautionem ab initio non exactam, quoniam jure cautum reperiri non videtur, fratrem ad id præcisè cogi, ubi præsertim iustam habuit causam credendi viro; potissimè quia de jure prohibuit potius videri hujusmodi cautiones exigi, ut totius Cod. ne cautiones dotium dentur, ex iis, quæ in proposito placet colligunt ad materiam Guttier. de juram. part. 1. cap. 21. Henric. de fideiussor. cap. 6. ex numer. 104. ad 293. Harprect. §. in omnibus 1. in finem de fideiussor. Lat. decis. 7. apud quos de declarationibus, & limitationibus.

Quodque principaliter dos viro libere solvenda sit, neque filii prioris matrimonii dotem restituere debentes cautionem, vel investimentum exigere possint à secundo viro, plene firmatur in Romana dotis 3. Decembris 1632. Duzozetto inter suas decis. 267. ubi de fundamentis.

Et licet priori dote amissa sine dolo, vel culpa mulieris, adhuc ista ex veriori, & magis communi sententia implorare possit officium iudicis adversus patrem, vel aliorum ascendendum hæredes pro nova dotis constitutione, quamvis peremptio ex mero casu, & absque aliqua dotantium culpa conigisset, multò magis ubi aliqua saltem leve culpa considerari possit, ad text. cum ibi notatis in auct. quod locum. C. de collationibus, Barbo. in l. 1. par. 4. num. 140. ff. solut. matrim. Mangil. de evisione, cap. 7. num. 50. & seq. Fontanel. de pact. l. 5. §. 1. par. 1. num. 69. Giurb. decis. 5. num. 39. Gratian. disp. 65. numer. 7. cum seq. & 446. num. 1. & 689. numer. 19. Prat. observ. 99. num. 6. apud quos concordantes, & in fr. disc. 142.

Nihilominus hujusmodi officii iudicis subsidiaria imploratio, quatenus silicet aliunde mulieri constitutum esse non possit, cætenus locum habet, quatenus ipsa, dum præsertim primum matrimonium dissolutum erat, alias nuptias contrahere vellent, atque viduitatem pati nollet, quoniam dos non datur sine matrimonio, à quo illa nomen ac essentiam recipit, ita ut eo dissoluto, etiam illa dos, qua occasione ipsius constituta est, desinat esse talis, ac remaneat nudum creditum pecuniarium, ut in proposito usurarum dotalium, ac ad alios effectus advertitur infra satis frequenter.

Idcirco mulieri, quæ dotem amisit, in statu viduitatis existenti, donec aliud matrimonium contrahere velit, aliud jus non competit nisi ad alimenta, pro quibus iudicis officium implorare potest, ex deductis per Giurb. decis. 5. & 6. & sic dum ista mulier in statu viduitatis desecit, nil superesse videbatur, quod ad ejus hæredes transmittere poterit, cum in hac parte filii considerandi veniant tanquam hæredes extranei, non habita ratione sanguinis, quo solùm efficere possunt, ut eis ex persona propria, quatenus aliunde provisi non sint, competere possent jus implorandi officium iudicis pro alimentis ex bonis avi, vel alterius ascendents, possessis tamen à successore universalis, ex dispositione, vel ratione textus in auctores que C. commun. delegat. militante in alimentis masculorum, eodem modo, quo in illis feminarum, ut advertitur pluries sub tit. de feudis ad materiam Bullæ baronum.

Pro transmissione ad hæredes observabam facere tradita per Ruin. conf. 131. volum. 4. & Noal. de transmiss. capit. 19. num. 20. ubi constituta regula, de qua num. 18. quod iudicis officium pro dote constituenda non transmittatur ad hæredes, eam limitat, quando ab ipsa muliere vivente inchoatum est iudicium; sed cogitabam dictam limitationem intelligendam esse, quatenus sequutum esset matri-

ROMANA PECUNIARIA DE MARIERIS, PRO ILLIS DE ASTE, CUM SORORIBUS DE MARIERIS.

Casus disputatus per A. C. & resolutus infra.

Fœmina per statutum exclusa, an jus habeat petendi dotem, quamvis matrimonium carnale, vel spirituale non contrahat; & quatenus tale jus non habeat, quæ actio eis competat adversus creditores fratrum pro alimentis.

Moniales Turris Speculorum Urbis an dicantur veræ Moniales, & an quod datur Monasterio pro ingressu, dicatur dos, ita ut ipsæ sint dotatæ.

SUMMARIUM.

- 1 Casus controversæ.
2 Moniales turris speculorum Urbis, an sint verè moniales.
3 Quod datur illi Monasterio an sit vera dos, & n. 10.
4 De dote demandata per statutum feminis exclusis quando debeat.
5 Anna præstatio dari solita pro extraordinariis subventionibus dicitur dos.
6 Pro alimentis non competit hypotheca.
7 Item neque pro dote, vel pro legitima.
8 De differentia inter omnes alimentorum ascendendum, & transversoalem, quod prima species transfunditur ad successores.
9 De potestate competenti filie in bonis patris pro dote, vel alimentis adversus creditores fratris.
10 De conclusione, de qua n. 3.

DISC. V.

Cum pretium Castri Righarti, aliorumque bonorum illorum de Aste tanquam creditorum Joannis Antonii, & Fratrum de Mereris ejusdem Castri filiorum, cum obligatione de restituendo prioribus & potioribus, egerunt Geltruda, & Laura de Mereris Montales, seu Oblatæ in Monasterio Turris Speculorum, tamquam filia & hæredes N. Uxoris dicti Castri ad restitutionem pecuniarum pro credito anteriori ex causa dorum maternarum pro earum portione, & introducta causa coram A. C. non dubitatur de dicti crediti dotalis veritate, & anterioritate; sed pro illis de Aste scribens, negabam in actricibus illius pertinentiam, quia cum essent femina, remanserant per Statutum Urbis exclusæ, tam à paterna, quam à materna successione, per filios masculos, quorum personam & jura creditores presentabant, unde propterea nullum jus ipsis actricibus remanebat petendi jure fœderio matris dicti crediti dotalis consequutionem.

Respondebant agentes pro actricibus, Statutum excludere feminas sub conditione dotis, quæ propterea eis debebatur in bonis paternis, & maternis cum beneficio potioritatis adversus creditores fratris. Cumque ex hac parte replicaretur, illas esse jam dotatas, eo quia per patrem viventem, vel per fratres soluta esset ea summa, quæ hinc Monasterio dari solet per ingredientes, & quam non dubitabatur dici dotem congruam ad satisfaciendum Statuto, quamvis de pingui ac magno patrimonio ageretur negabant actrices hoc assumptum, dicendo scribentes per eis dari non posse dotem sine matrimonio carnali, vel spirituali, à quo dos nomen & essentiam recipit.

In hoc autem Monasterio nullum adest matrimonium spirituale, quoniam illud ingredientibus nullam formalem faciunt professionem cum votis, sed solum promittendo quandam obedientiam Præsidenti, donec in eo vixerint, oblatæ potius quam Moniales dicuntur in statu seculari, cum libertate quandoque exundi, ac matrimonium etiam carnale contrahendū, ita ut Conservatorii potius, quam formalis Monasterii, nomen ille locus mereatur, quamvis donec ibi permanent, voto obedientie, ac vite communis observantia, adintar aliarum Monialium adstrictæ vivant, Navarr. conf. 81. de regular. libr. 3. in illis magne impressiois, aliàs in parvis conf. 5. libr. 3. de statu Monac. Cyticæ contrrov. 304. ubi late de consimili loco.

monium, in quibus terminis loquitur Ruin. à quo Noalius totum desumpsit; eo etenim sequuto, si iudicis officium pro dotis constitutione ab ipsa muliere vivente imploratum est, illud transmittitur. Nullo autem matrimonio contracto, sola petitio nullius esse potest operationis, quoniam petitio prædicta deservire potest ad cogendum dotare debentem, ut patet dotem, eamque promptam habeat pro matrimonio contrahendo, & sub illius conditione, quan non purificata, nihil remanet ad hæredes transmissibile, quia nullum jus efformatum erat, ex quo non datur dos sine matrimonio.

Prout cogitabam, an suffragari posset altera limitatio deducta per Noal. ubi supra, n. 22. & 23. super transmissione dotis debite vigore statuti de pariter observabam in ea nullum fundamentum constitui posse, quia non sequuto matrimonio, mihi videbatur hujusmodi limitationem recipiendam solum esse in casu, quo dos à statuto demandata succederet loco legitima, qualis non est illa, quæ demandatur per statutum Urbis extantibus masculis, ut decis. 123. par. 10. recent. ac sæpius firmatur hoc tit. Obligatio autem dotandi proveniens à Statuto conditionem habet, quatenus matrimonium sequatur, ut disc. seq. Ac etiam quia statuto jam est satisfactum per dotem constitutam, & solutam, unde istud jus petendi novam dotem ob priorem consumptam, resultare potius dicitur à commiseratione legis communis, quam à precepto statuario. Ideoque licet filii sint commiseratione digni, omnino non scripta æquitas eis assisteret, nihilominus non videbatur, ubi in puncto juris pro hujusmodi præfensione pedes figere possent, præsertim contra tertios possessores titulo singulari domini translativo.

Hinc superflua remanebat altera inspectio super actionis competentia adversus tertios possessores, in quos bona paterna titulo singulari per Lælium fratrem translata erant; sive altera facilius concursus super eisdem bonis paternis, adhuc non alienatis, cum eisdem fratris creditoribus, quoniam cessante substantia debiti, extranea penitus erat omnis quæstio anterioritatis, vel potioritatis; ubi autem substantia debiti militaret, quamvis mulieri pro dote assequenda in bonis patris, vel alterius ascendents nulla competeret hypotheca; nihilominus quia hujusmodi bona sibi in radice affecta sunt, idcirco competere videbatur beneficium separationis bonorum, seu quædam actio personalis in rem separatam, unde præferenda veniret quibuscumque fratribus, vel alterius descendents creditoribus, hypothecariis, & privilegatis, juxta decis. Afflict. 162. Tappia decis. 48. Thor. in supplem. Comment. decis. verbo filia pro dote, Romana donationis 18. Junii 1657. Melcio, Romana alimentorum 9. Aprilis 1663. Albergato, & habetur latius deductum in Romana rebus pecuniarum: sub tit. de feud. ad materiam Bullæ baronum, disc. 78.

Verum, ubi constituta & soluta jam prima dote, agitur de hac fecunda omnino subsidiaria, adhuc de hujusmodi assumptione veritate dubitabam, quoties ut in presenti bona paterna erant penes masculum libere dispositio, quoniam sicuti antequam hujusmodi officium imploraretur, ob jam adimpletum onus à jure, vel Statuto injunctum dotandi feminam de paragio, bona libere transire poterunt in tertium, in quem jure domini translata fuissent, & contra quem absque dubio hujusmodi officii imploratio non videbatur exercibilis, ita etiam quoad creditores, quibus in eisdem bonis jus quaesitum erat, priusquam mulieri ex legis benignitate potius quam rigore id competere; ideoque magna differentia est, ubi bona sunt fidei commissaria, ad que jus creditoribus non acquiritur, nisi quando Bulla baronum, vel alia Principis proviso illud eis concedit, juxta casum, de quo in dicta Romana restitutionis pecuniarum, disc. 78. & seq. sub tit. de feud. & casum in quo bona sunt libera, ut hoc secundo casu nullum jus tali femina competat.

ANNOT. AD DISC. IV.

De hoc puncto nove dotis constituendæ per eum, qui non bene dedit primam malè cautam, alia non suppetit occasio disputandi.

Addeque in his conservatoriis non habentibus formalem clausuram, ac formam Monasterii...

Non negabam statum dicitur mulierum esse talem, atque in stricta juris censura id quod huic loco dari solet...

Dicebam tamen, non exinde resultare effectum ab altera parte deducendum, quia Statutum Urbis non excludit feminas...

Docuit iudex hanc admittit, verum adhuc relaxavit mandatum contra creditores posteriores...

Quamvis autem ego tanquam Advocatus excusationem difficulatem, quod pro alimentis contra tertium nulla competere...

Cum Pontius Ceva, ordinato in descendentes transverbalibus super ejus bonis perpetuo fideicommissio, mandasset quorundam bonorum fructus assignari...

hæc in proposito æquiparentur, non inde tamen inferri potest ad hypothecam.

Nihilominus hæc difficultas in proposito parum relevabat, quoniam, vel ex beneficio separationis bonorum, vel ex quadam actione personali in rem scripta...

S U M M A R I U M.

- 1 An & quando dos qua danda est feminis exclusis succedat, necne loco legitime.
2 De Monialibus Turris speculorum Urbis, & similibus, que non sint vere Moniales.

ANNOT. AD DISC. V.

AN dos debita feminis ex statuto illas excludente, succedat necne loco legitime, agitur infra, disc. 13, cuius casu advertendum, quod in dec. 46. post collat. Bonden...

Et de Monialibus Turris speculorum, & similibus, an sint vere Moniales, infra disc. 167. & sub tit. de Regular. disc. 50. & in eodem tit. disc. 73.

ROMANA DOTIUM DE GOTTIFREDIS, SEU CEVIS,

PRO LUDOVICO CEVA DE GOTTIFREDIS, CUM EJUS SORORIBUS.

Casus disputatus coram A. C. cum ignoto exitu.

Subsidia dotalia ex alicujus extranei testatoris dispositione præstanda, unius, vel plurium personarum filiiabus ex fructibus bonorum ab herede, vel fideicommissario possessoribus...

S U M M A R I U M.

- 1 Casus controversia.
2 Regula c. qui prior, procedit etiam inter plures puellas ad idem dotale subsidium concurrentes.
3 De observantia montium familiarum super hujusmodi subsidii dotalibus.
2 Prior vocata, si patitur ut effectus pro subsidio destinati dissipentur, sibi præjudicet.

D I S C. VI.

Cum Pontius Ceva, ordinato in descendentes transverbalibus super ejus bonis perpetuo fideicommissio, mandasset quorundam bonorum fructus assignari...

Et introducta causa coram A. C. seu Prelato ab eo deputato, scribens pro Ludovico natu majore jam nupta Bruto de Gottifredis, cum sensu etiam veritatis, pro ea respondendum esse dicebam...

S U M M A R I U M.

- 1 Casus controversia, & de subsidiis dotalibus Sanctissimæ Annuntiatæ.
2 In casu dotis subsidiarie quis teneatur probare negativam, vel affirmativam existentiam aliorum bonorum, & numerum.
3 Puella non tenetur excutere bona intricata.
4 Datur distinctio circa conclusionem, de qua n. 2.
5 Qui non vult acquirere bona libera, habeat pro possidente.
6 Fideicommissum, a quo dos subsidiaria extrahitur, succedit in jura dotata ad bona hinc competentia.
7 Constitutio dotis non exigit scripturam, & etiam per consuetudinem probatur.
8 Reus in sua exceptione est actor.
9 Dotis ex actio per viros negligi non solet.
10 Cestonarius nominis debitoris non habet regressum contra cedentem, nisi doceat de diligentia.
11 De pena menacii, ac regula, semel malus, &c.
12 Ex solo animo fraudandi resultat pena amissionis subsidii ex defectu intentionis officialium.
13 De ratione, ob quam rigorose procedendum est, & quando rigor vincere debeat equitatem.

D I S C. VII.

Cum pia dotalia subsidia per insignem societatem Sanctissimæ Annuntiatæ Urbis non nisi pauperibus puellis distribui soleant, & debeant; hinc ad hujusmodi qualitatem metiendam emanatum statutum disponens...

ratio suadere videtur, ut natu majoribus prius consulari, quibus etiam assistit juris regula, c. quo potior, ut qui prior est in tempore, potior sit in jure...

Clarius in proposita facti specie, dum pro hujusmodi dotibus, vel subsidiis, tangi non poterant bona in forte principali, sed id faciendum erat ex fructibus ad hunc effectum cumulandis...

Comprobat hanc veritatem generalis observantia Montium per familias erectorum, seu piorum locorum, aut aliarum dispositionum super hujusmodi subsidiis prestandis...

Benè verum, quod si primo nata per aliquos annos negligenter exigere, & cumulare fructus, quos pateret ab herede, vel alio percipi, & consumi, non deberet id prejudicare aliis puellis...

ANNOT. AD DISC. VI. & seq. ad X.

Agitur in his discursibus de subsidiis dotalibus, que ex viuentium, vel morientium dispositionibus debentur puellis conjunctis, vel extraneis...

ROMANA SUBSIDIORUM DOTALIUM

PRO SOCIETATE SANCTISSIMÆ ANNUNTIATÆ URBIS.

Votum pro veritate.

Disponenda statuto, ut subsidia dotalia ex pietate præstanda non conveniant puellis habentibus de proprio ultra certam summam...

Et si reperitur eidem puellæ constituta dos in majori summa, quam non confect fuisset exactam, cuiusmodi in eadem non probandi exactationem...

Illam materiam tanquam concernens dotem subsidiariam, non debendam nisi in defectum aliorum bonorum, regulanda in jure venit cum terminis...

